HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

ונח נידים מווסמות. בנטילת מים מחכורים: ממערבא. לפי שהיה רבין רגיל לעלות מבבל לא"י ולומר הוא דבריו משמו של ר' יוחנן: בפתח הרלוי למווזה. כלומר בכניסת כל פתחים למעוטי דרכים ופרלות: לטעום חימרי. אין חלוק בדבר אלא שחייב לומר בלשון רבו: קדיש. רבה בר בר חנה ליבא על השולחן ולשנות בדבו הלכות שעוזה לפי שהחתן רגיל בלימוד והיה מלמדו היאך יעשה: לטעום. לפרוש הפרוסה מן הפת: עד שילבה אחן מפי העוזים. אחן אחר ברכת המוזיה דלמ עניית אחן מן הברכה היא ואמרי' בפרק כילד מבדכין (לעיל דף לט:) לריך שתכלה ברכה קודם בציעה: חטופה. שקורין את הלחם בחטף ולא בפתאם[ב] ולומר אחן והוא לריך לומר אחן: קטופה. שאחסר קריאת הנו"ן אחינו מוליאה בפה שאחה ברכת: יפומה. שלא שמע הברכה אלא שאחה שומע אעוזין אחן. והא דאחמר' בחלילי (סוכה נא:) שבאלכסנדריא של מלרים היו מניפים בסולדים בשהגיע עת לעשות אחן אלמא לא שמעי וקא ענו הגהו מידע ידעי שהם עוזים אחר ברכה ועל חיו ברכה הם עוזים אלא שהיו שומעים את הקול: ולא יזרוק ברכה מפיו. בשהירות שדומה עליו כשאר אלא אחוק קצוע הוא לו: וקא מסרבב ואכיל. שאחר לאכול כדי להשלוף לזימון ויזמנו עליו: אכילנא לן. גאחה לן שעודאתו קודם שבאת ולי אחה מחייבנו עוד בזימון: אילו מייתו לי ארדיליא וגוזליא לאכא. שאומל אחינהו עליו ארדיליא בקוחה שעודה והן בשהין ופרטיות ולרב היו אחינהו גוזלות. ושמואל היה קוחה לרב אלא לכבודו: מי לא אכלינן. הלכך לא גאחה שעודאתם ואלשלף: עיקר שבעודה. לאחר מאוחן שהיו אחלת ההסבה: הא לא חזי ליה. והוא לה ברכת זמון הבאה בעבירה וכאיב (חגיגה י) בוצע ברך בשלן שלא ה' ואמר מר (ע) (בב"ק דף לב.) הרי שגזל שלא של חטים וטחנה ואפאה וברך עליה אין זה מברך אלא מגאל: דמחי. אחין הלקוחים מע"ה שפק עשרן שפק לא עשרן: אכסניא. חיל של מלך שאחינל על בני העיר לזוזה בשוזה מחלאחמו והרי הם בעניים לפי שהם שלא במקומם: מאכיליו אח העניים דמחי. לדוד עמי האחן מעשרים הם ואומרה לדבון בעלמא הוא: שהקדימו בשבלים. לוי קדם אח הכהן ונחל מעשר בשבלים קודם שנחל כהן בחומה גדולה והכהן היה לו ליחול חומה גדולה אחלה ג' מיל להלחמה קלייה לשבים[ג] וכאיב (שמות כג) מלחאך ואמרך לא אחאר מלחאך בחומה גדולה של כהן אחוך המעשר הזה אחר מאחים שבו לבד מחרומת מעשר שעל הלוי להפריש חרומה ממעשרו: ודרבי אחנה. אשמעינן אחני' דהכי הוא דרבי אחנה דאפר לא שיעור לו אלא שיעור אחד בלבד והוא שיעור גדולה שבו:

א) ולא בידים מזוהמות רבין ואביי הוו קא אזלי באורחא קדמיה חמריה דרבין לדאביי ולא אמר ליה ניזיל מר אמר מדסליק האי מרבנן ממערבא גם ליה דעתיה כי מטא לפתחא דבי בנישתא אמר ליה ניעל מר אמר ליה ועד השתא לאו מר אנא אמר ליה הכי אמר רבי יוחנן אין מכבדין אלא בפתח שיש בה מזוזה ב) דאיח בה מזוזה אין דלית בה מזוזה לא אלא מעתה בית הכנסת ובית המדרש ג) דלית בהו מזוזה הכי נמי דאין מכבדין אלא אימא בפתח הראוי למזוזה אמר רב יהודה בריה דרב שמואל בר שילת משמיה דרב ד) אין המסובין רשאין לאכול כלום עד שיטעום הבוצע יתיב רב ספרא וקאמר לטעום איתמר למאי נפקא מינה ה) שחייב אדם לומר בלשון רבו ת"ר ו) שנים ממתינין זה לזה בקערה שלשה אין ממתינין ז) הבוצע הוא פושט ידו תחלה ואם בא לחלוק כבוד לרבו או למי שגדול הימנו הרשות בידו רבה בר בר חנה הוה עסיק ליה לבריה בי רב שמואל בר רב קטינא קדים ויתיב וקמתני ליה לבריה אין הבוצע רשאי לבצוע עד שיכלה אמן מפי העונים רב חסדא אמר ט) מפי רוב העונים א"ל רמי בר חמא מ"ש רובא דאכתי לא כליא ברכה מיעוטא נמי לא כליא ברכה א"ל שאני אומר כל העונה אמן יותר מדאי אינו אלא טועה: ת"ר ח) אין עונין לא אמן חטופה ולא אמן קטופה ולא אמן יתומה ולא אמן יזרוק ברכה מפיו בן עזאי אומר כל העונה אמן יתומה יהיו בניו יתומים חטופה יתחטפו ימיו קטופה יתקטפו ימיו וכל המאריך באמן מאריכין לו ימיו ושנותיו רב ושמואל הוו יתבי בסעודתא אתא רב שימי בר חייא הוה קמסרהב ואכיל א"ל רב מה דעתך לאיצטרופי בהדן אנן אכילנא לן א"ל שמואל ט) אלו מייתו לי ט) ארדיליא וגוזליא לאבא מי לא אכלינן תלמידי דרב הוו יתבי בסעודתא על רב אחא אמרי אתא גברא רבא דמברך לן אמר להו מי סבריתו דגדול מברך עיקר שבסעודה מברך והלכתא י) גדול מברך אע"ג דאתא לבסוף: אכל דמאי וכו': הא לא חזי ליה י) כיון דאי בעי מפקר להו לנכסיה והוי עני וחזי ליה דתנן י) מאכילין את העניים דמאי את האכסניא דמאי ואמר רב הונא תנא ב"ש אומרים אין מאכילין את העניים ואת האכסניא דמאי: מעשר ראשון שנטלה תרומתו: י) פשיטא לא צריכא אלא ב שהקדימו בשבלים והפריש ממנו תרומת מעשר ולא הפריש ממנו תרומה גדולה וכדר' אבהו דאמר ר' אבהו אמר ריש לקיש יא) מעשר ראשון שהקדימו בשבלים פטור מתרומה גדולה שנאמר יב) והרמותם ממנו תרומת ה' מעשר מן המעשר מעשר מן המעשר אמרתי לך ולא תרומה גדולה ותרומת מעשר מן המעשר אמר ליה יג) רב פפא לאביי אי הכי אפילו הקדימו בכרי נמי אמר ליה עליך אמר קרא מכל דקסבר להו מיסור מיתה ומי נמי בתכסיא של נכריס שהטיל עליהם המלך מכל מקום דוקא דמאי אבל טבל לא לחם כן פורע מובו מממונו של כהן יד) ואמר רב הונא תנא בש"א אין מאכילין. ומ"ת רב הונא טעמא דב"ש משום דאמרי' דהכי בכמה דוכתי ויש לומר דקא משמע לן דאי מאכלינן בית שמאי היה ולא מיחזק לאומה משמה אז בייתית אמר

ממן מעשר אי לא ולפיכך חייב להוציא ממנו תרומת מעשר ונקראת תרומת מעשר של דמאי ובמשנה סוף מסכת מעשר שני יחתנן כהן גדול העביר הודאת המעשר ובימיו אין אדם צריך לשאול על הדמאי ובמסכת סוטה בפרק עגלה ערופה תניא אף הוא ביטל את הטידורי וגזר על הדמאי עמד ותיקן להם הלוקח פירות מעם הארץ מפריש תרומת מעשר ונותנה לכהן וזו הברייתא בתוס' סוטה [ס"פ יג]:

מסורת הש"ס

ו) [ועי' תו' יומא יח: ד"ה שלשה ותו' ממחות לג. ד"ה ואם]. ז) [עי' ב"ק קיז: ד"ה ואם]. ח) [עי' ב"ק קיז: ד"ה ואם]. ט) [עי' ב"ק קיז: ד"ה ואם]. י) [עי' ב"ק קיז: ד"ה ואם]. יא) [עי' ב"ק קיז: ד"ה ואם]. יב) [עי' ב"ק קיז: ד"ה ואם]. יג) [עי' ב"ק קיז: ד"ה ואם]. יד) [עי' ב"ק קיז: ד"ה ואם].

תורה אור השלם

לה וְאֶל הַלְוִיִּם תְּדַבֵּר וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם כִּי תִקְחוּ מֵאֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַמַּעֲשֵׂר אֲשֶׁר נָתַתִּי לָכֶם מֵאִתָּם בְּנַחֲלַתְכֶם וַהֲרֹמֹתֶם מִמֶּנּוּ תְּרוּמַת יְיָ מַעֲשֵׂר מִן הַמַּעֲשֵׂר: במדבר יח כו

הגהות הב"ח

(א) אי"ן ד"ה הם לא מז וכו' ותמר מכ. ג"כ פ"ק דסנהדרין:

מוסף תוספות

א. ובתוס' ד"ה ש כתב, יש לחלק בין המוציא לקדוש דאמאי בר"ה פ' ראוהו ב"ד לא יפרוס אדם פרוסה וכו' ולכך יש לשעום קודם אבל קדוש יכול להוציא אע"פ שכבר יצא ולכך אינו צריך שיטעום המברך תחילה. ב. בתוס' ד"ה ש כתב. לפי שאז אין נשמעת יפה קריאת התיבה.

מוסף רש"י

שחייב אדם לומר בלשון רבו. תע"ג למתוירא כי הדדי זוי פירושייהו, תפ"ה קלמר ליה לגמון שלמדמים הדבבא ר. שלשה אין ממתינין. אין לריכין להמתין כדיש חז' הבוצע. כגון בעל הבית שהוא מברך המוליא ומפילו הוא קטן ט. הוא פושט ידו. בקערה אחלה לגפא בו אח פרוסח המוליא י. מאכילין את העניים דמאי. לא אחברוהו עליהם, מפני שלריכים לחזר על פחח עמי הארלן, ואמרו על שדוח עמי הארלן מעשרין הא ד ואומרה בעלמא הוא שהעשירוה בפקח טבל, וגבי עניים ואכסניא לא העמידו דבריהם דברי ר. ואת האכסניא. חילות מלכי ישראל המוטלין על בני העיירות לזון להנין עליהם מפוזיכין וישראלים הן והרי הן בעניים הוחל ואילך במקומן יל ו בדבי הא ד בבחיים י

בבדי ל. מעשר ראשון שנטלה תרומתו פשיטא. קס"ד תרומת מעשר שלטלו נותן לכהן, וכ"ש תרומה גדולה שהם על ישראל לספרים וספריהם קודם שנתן המעשר ללוי הא ד. אלא שהקדימו בשבלים. ישראל היה לו לספרים תרומה גדולה אחלה, דכתיב (שמות כג) מלאחך ומעך לא אחאחר מלאחך אלו בכורים שנקל שהקדים תרומה לבכורים לוקה, ומעך זו תרומה, שאם הקדים מעשר לחרומה לוקה, וכני מילי מצאחמרה בכורי לוקה אם הקדים מעשר לחרומה, אבל הקדים מעשר לחרומה בשבלים פטור מלוי לוקה הא ל. פטור מחרומה גדולה. שהיה לו לכהן ליטול חרומה גדולה אחלה, והלוי אחרי מעשר אחלה שהרי קדמה לחאת שהיה לו לכהן ליטול חרומה גדולה ממעשרו, וישראל לא יחן לכהן אלא אחד מעשרים כמה שיירי, נמלא כהן שפקיר, פטור אלו חרומה גדולה שבמעשר זב הניו ל בדי גבהיים בבל ו באבנו ו. והרמותם ממנו תרומת ה'. נלמ"ד מכאן גבי תרומת מעשר הא ל ופירש ומה היא חרומה, מעשר מן המעשר הניו ל. אי הכי אפילו הקדימו. לחרומה, בכרי. משמעמן, נפטור לוי מעשר קמא הניו ל. עליך אמר קרא. שלא מאמר כן ל.

רבינו חננאל

. . 1.
1 11
. 1 1
. פי', לענין לפשוט ידו תחלה מיירי ולא לבצוע.
. 1
. 1.
.
. 1 ″
. 11 .
.. פירוש, שיקבלו הענוים ברכה על עצמם, וכמה דלא בצע, הברכה תלויה ועומדת. וכיון שכלה אמן מפי הרוב, כבר קיבלו הברכה ונמצא פורסין הפת על הברכה. אמר ליה רב חסדא אין צריך לדקדק ולהעכב שיכלה אמן מפי הכל, אלא כיון שכלה מפי הרוב כבר התחילו כולם וקרוב לכלות מפי כולם. ″
1 . ׳
1 .. שלא ידע מה בירך המברך, כלומר כמו שאין לו אב שאינו יודע מה בירך המברך. 1 : אי זה הוא אמן יתומה, רב הונא אמר ההוא דמחייב לברכה ועאני ולא ידע מה עאני, כלומר שלא שמע הברכה. א"ל שמואל אילו מייתי לי אדרדא. פי' כמהין. 1 1. נראין הדברים שהיה מתאוה להן וגוזליה לרב, אמר שמואל כיון שאלו הם מביאין לי אנא אדדיא ולרב גוזליה [מן] לא היינו אוכלין. נמצא כאלו לא גמרה סעודה. לפיכך ר' שימי מצטרף [שכל] שבא אחר כך ראוי שיצטרף עמו לזימון. אכל דמאי מברך, דכיון דאלו היה אכסנאי או עני מותר לו לאכול דמאי מברך. לוי שאכל מעשר ראשון שנטלה ממנו תרומת מעשר ולא ניטלה ממנו תרומה גדולה מברך.

רב נסים גאון

רשי' מכבדין לא בדרכים אלא בפתח הראוי למזוזה. איח לפירוש פתחים הראויים למזוזה ושאינן ראויין במסכת יומא בפ"ק ו ובמנחות בפרק הקומץ את המנחה.
ב רשי' ענין לא אמן חטופה ולא אמן קטופה ולא אמן יתומה כו'. איתא בגמרא דבני מערבא בס"פ אלו דברים שבין בית שמאי וב"ה אי זו היא אמן יתומה ההן דחיב בברכה והוא שאני ולא ידע מה שאני: ר דמאי. פירשוהו בתלמוד ארץ ישראל בפרק הדין אכל פירות ספק נתקנו ספק לא נתקנו מזמנין ובס"ק דעירובין יבני חוי נמי אמרינן דמאי דמיי תיקן לא תיקן כלומר שיש בו ספק אם הוציא לג ת מיי פ"ז מהלכות ברכות הל' יג סמג עשין מז טוש"ע או"ח סי' קפ"ב סעיף ו:
ד ן ומיי פ"ו מהל' מוחה הל' ו טוש"ע יו"ד סי' רפו סעי' ג ן:
לד ך מיי פ"ז מהל' ברכות הל' ה סמג עשה שם טוש"ע או"ח סי' קפ"ב סעיף ו ס:
לה ב מיי שם הלכה ו סמג שם טוש"ע או"ח סי' קצ סעיף ג:
לו ב מיי שם הלכה ה סמג שם טוש"ע או"ח סי' קצ סעיף ח:
לזה מיי שם טוש"ע שם סעיף ט:
לח ט מיי פ"ג שם הל' יד סמג שם טוש"ע או"ח סי' קכד סעיף ח:
לט נ מיי פ"ה שם הל' ט טוש"ע או"ח סי' קמ סעיף ג:
מ ן מיי שם ופ"ז הל' כ סמג שם טוש"ע או"ח סי' רמ סעיף ג:
מא י מיי פ"י מהל' מעשר הלכה יג:
מב ג מיי פ"ל מהל' ברכות הלכה כ:
מג ם מיי פ"ג מהלכות תרומות הלכה יג טור יו"ד סי' שלח: